

LIBERAREA DE RĂSPUNDERE PENALĂ PENTRU CIRCULAȚIA ILEGALĂ A DROGURILOR, ETNOBOTANICELOR SAU ANALOGILOR ACESTORA - LEGISLAȚIA ȘI PRACTICA REPUBLICII MOLDOVA (PARTEA A II-A)

Lect. univ. dr. Sergiu CERNOMOREȚ,

Conf. univ. dr. Andrei NASTAS

Abstract

The principle of humanism invokes the need to focus the entire legal regulation on the protection, as a matter of priority, of the person as the supreme value of society, its rights and freedoms. On the other hand, focusing on the subject of the crime, the same principle, imposes the negative obligation of the state to avoid causing physical suffering or harming human dignity.

The transposition into law of the principle of humanism has theirs through the institutions of release from liability and criminal punishment. We draw attention to the fact that the release from criminal liability, although it has its legislative headquarters in the General Part of the Criminal Code of the Republic of Moldova, is also found with reference to some components of crimes in the Special Part of the Criminal Code of the Republic of Moldova.

The normative regulations from article 217, paragraph (5) of the Criminal Code of the Republic of Moldova, represent a particular case of the release of criminal liability for the illegal circulation of drugs, ethnobotanicals or their analogues. The conditions imposed for the application of the latter are of a dual nature and concern the application of the institutions of material and procedural criminal law. We exclude the possibility of assessing this legal-criminal institute, as an exception to the rule of passivity of criminal liability. Its value, in our opinion, lies in the need to prevent and combat crime aimed at the illegal circulation of drugs, in addition to the possibility of applying the criminal law, with strict observance of the principle of legality and humanism.

In this study, we aim to analyze the criminal regulatory framework on the release of criminal liability for the illegal circulation of drugs, ethnobotanicals or their analogues, as well as the experience of judicial practice in the application of this institution.

Keywords: *criminal liability, release from liability, self-denunciation, drugs, illegal activity.*

Observăm că în practica judiciară a Republicii Moldova, are loc o confundare a acțiunilor care reprezintă esența descoperirii sau contracarării infracțiunii cu cele de divulgare a persoanelor care au contribuit la săvârșirea infracțiunii și indicarea mijloacelor bănești. Mai mult ca atât, instanța de recurs invocă și alte condiții decât

cele indicate exhaustiv în cadrul art. 217 alin. (5) CP RM - „... participarea la depistarea mijloacelor bănești, a bunurilor sau a veniturilor dobândite în rezultatul comiterii infracțiunii...”. Astfel de fapte, deși pot fi realizate de către persoana care solicită liberarea de răspundere penală, nu sunt obligatorii. Ori alin. (5) art. 217 CP RM cu referire la mijloacelor bănești, bunuri sau venituri dobândite în rezultatul comiterii infracțiunii solicită „indicarea” acestora, dar nu și „participarea la depistarea lor” (drept o acțiune procesuală cu participarea persoanei). În continuarea acestei idei, persoana poate indica mijloacele bănești, bunurile sau veniturilor rezultate din infracțiunea de la art. 217/1 CP RM, fără a participa la depistarea lor.

În cele ce urmează, propunem analiza condițiilor liberării de răspundere penală, în sensul alin.(5) art.217 CP RM, în particular:

Autorul Glavan B. indică două semne (condiții) ale contribuției active la descoperirea infracțiunii:

a) bunăvoința acțiunilor întreprinse și în acest caz nu contează dacă inițiativa contribuției la descoperirea infracțiunii îi aparține persoanei vinovate sau altor persoane, de exemplu, organului de urmărire penală sau rudelor, important fiind faptul ca persoana să acționeze din proprie dorință, nefiind constrânsă și având posibilitatea reală de a-și alege un alt comportament;

b) plinătatea ajutorului acordat organelor de drept ce constă în mărturisirea veridică, participarea la acțiuni de urmărire penală, demascarea altor participanți la săvârșirea infracțiunii, acumularea probelor pe cauza penală, căutarea bunurilor obținute în urma comiterii infracțiunii etc. Din acest punct de vedere, considerăm că dacă persoana complice la săvârșirea unei infracțiuni de sustragere a bunurilor a arătat unde se află aceste bunuri însă nu a divulgat complicități la infracțiune, atunci acțiunile ei nu pot constitui temei al liberării de răspundere penală, ci vor fi luate în calcul la individualizarea pedepsei¹.

Exprimăm rezerve față de condiția „plenitudinea ajutorului acordat organelor de drept”, ori însăși modalitate de formulare a prevederilor alin. (5) art. 217 CP RM - „... descoperirea sau contracararea infracțiunii, după caz, (n.a.: sublinierea ne aparține) prin: ...” nu obligă destinatarul normei la realizarea tuturor acțiunilor enumerate - „... autodenunțare, predare benevolă a drogurilor, etnobotanicelor sau analogii acestora, indicare a sursei de procurare a acestor substanțe ...”. O formulare contrară celor existente a legii penale, ar crea impedimente la aplicarea prevederilor alin. (5) art. 217 CP RM, conform principiului legalității.

La rândul său, practica judiciară a Republicii Moldova, nu se referă la aspectul „cantitativ” al contribuției, ci la aspectul „calitativ”. În cauza penală, la examinarea în ordinea de recurs, Curtea Supremă de Justiție, apreciind corectitudinea refuzului aplicării instituției liberării de răspundere penală potrivit alin. (5) art. 217 Cod

¹ Glavan B., Căința activă - modalitate de liberare de răspundere penală conform legislației Republicii Moldova, în Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova, Științe juridice nr. 11/ 2020, ISSN 1857-0976, p. 47.

penal, de către instanțele ierarhic inferioare, menționează citat - „... prin contribuție activă trebuie să se înțeleagă înlesnirea în mod efectiv, real, care să presupună consecința scontată la apariția sau dezvoltarea acțiunilor socialmente utile. Persoana poate contribui la descoperirea infracțiunii ce ține de circulația substanțelor narcotice, psihotrope sau analogelor lor atunci când aceasta este în proces de săvârșire sau când ea deja a fost săvârșită. Ea poate înlesni contracararea infracțiunii atunci când aceasta se află la etapa de pregătire. Prin urmare, Colegiul menține concluzia instanței de apel pe care o consideră ca fiind una întemeiată precum că prevederile art. 217 alin. (5) Cod penal nu sunt aplicabile în situația dată...”².

Per contrario, în altă speță, Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție a constatat că B.L. a contribuit activ la descoperirea infracțiunii de circulației a drogurilor, prin divulgarea persoanelor, indicarea sursei de obținere a drogurilor și mijloacele financiare obținute ca rezultat al înstrăinării drogurilor, căile de transportare a drogurilor, mai mult, acesta benevol prin cerere a manifestat acordul de a colabora cu organele de drept, iar acțiunile de colaborare au fost confirmate prin probele reflectate și apreciate în decizia instanței de apel. În *concreto* acțiunile care figurează ca probatoriu la materialele cauzei au fost efectuate în cadrul măsurii speciale de investigație prin care B.L. și-a asumat un rol bine determinat. Acest rol a dus la demascarea unui grup internațional fapt confirmat inclusiv de martorul Ț.V. La 11.02.2017, B.L. a înaintat o cerere prin care își manifestă acordul de a colabora cu organele de drept întru demascarea grupului criminal. La 11.02.2017, a fost emisă ordonanța procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, D.R., prin care B.L. a fost desemnat în calitate de investigator sub acoperire. Prin implicarea lui B.L. au fost stabilite persoanele care stăteau în vârful ierarhiei criminale de punere în circulație a drogurilor. Inculpatul a indicat sursa de obținere a acestor droguri, mijloacele financiare obținute ca rezultat al înstrăinării drogurilor, căile de transportare a drogurilor prin contrabandă pe teritoriul Republicii Moldova. Inculpatul B.L., participând la efectuarea acțiunilor de urmărire penală a dus la stabilirea, reținerea, arestarea și deferirea justiției a persoanelor implicate în traficul de droguri, pentru a fi atrași la răspundere penală pentru faptele comise. De asemenea s-a deplasat peste hotarele Republicii Moldova în Republica Cehă pentru a favoriza infiltrarea unui agent sub acoperire în rețeaua de traficanți de droguri care-și desfășura activitatea pe teritoriul a cinci state Europene, fapt confirmat de către ofițerul de investigație ȚV., care a fost audiat în ședința de judecată. Fapte ce-n ansamblu confirmă că inculpatul B.L. a contribuit activ la descoperirea sau contracararea infracțiunii ce ține de circulația ilegală a drogurilor sau a analogilor acestora prin multitudinea acțiunilor sus indicate.³

² Dosarul nr. 1ra-450/2016 http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=5818.

³ Cauza penală nr. 1ra-1700/2018, disponibil : http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=12503 (accesat 05.08.2022).

Descoperirea sau contracararea infracțiunii, în sensul art. art. 217 alin. (5) CP RM se poate manifesta, după caz, prin: autodenunțare, predare benevolă a drogurilor, etnobotanicelor sau analogii acestora, indicare a sursei de procurare a acestor substanțe.

Semnul „*descoperirea infracțiunii*” utilizat de legiuitor nu este definit nici de legea penală materială, nici cea procesuală. În acest sens, Codul de Procedură Penală a Republicii Moldova în cadrul art. 6 pct. 10 definind termenul de „*delict flagrant*” menționează că ultimul presupune infracțiune descoperită în momentul săvârșirii ei sau înainte ca efectele ei să se fi consumat.⁴ În continuarea acestei idei, autorul Vasile Lungu menționează că în noțiunea de descoperire a infracțiunii pot fi relevate unele elemente esențiale, cum ar fi:

- 1) constatarea existenței sau inexistenței infracțiunii;
- 2) identificarea persoanei care a săvârșit infracțiunea;
- 3) constatarea vinovăției persoanei;
- 4) aplicarea răspunderii și pedepsei penale pentru fapta infracțională (pot fi evidențiate și alte semne specifice)⁵.

Din cele relatate, deducem că termenul de „descoperire a infracțiunii” se referă la activitatea organelor de urmărire penală de stabilire per ansamblu a semnelor obiective a faptei și identificarea făptuitorului (corelativ conținutului vinovăției sale, adică și semnele laturii subiective).

Semnul „*contracararea infracțiunii*”, la fel nu se definește de legea penală și se referă la activitatea organelor de urmărire penală de împiedicare a continuării activității infracționale sau preîntâmpinarea producerii urmărilor prejudiciabile.

Din cele relatate nu este clară poziția legiuitorului de a identifica ca și fapte (condiții) de sine stătătoare ale alin. (5) art. 217 CP RM – divulgarea persoanelor care au contribuit la săvârșirea infracțiunii și indicarea mijloacelor bănești, a bunurilor sau a veniturilor rezultate din infracțiune, ori acestea cad sub incidența „descoperirea sau contracararea infracțiunii”.

Termenul de „*autodenunțare*” este definit și interpretat detaliat în cadrul alin. (1) art. 264 Codul de Procedură Penală a Republicii Moldova – este înștiințarea benevolă făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică despre săvârșirea de către ea a unei infracțiuni în cazul în care organele de urmărire penală nu sunt la curent cu această faptă. Deci autodenunțarea este o modalitate de sesizare a organului de urmărire penală. Relevanța acesteia, este de a iniția o procedură penală de investigare a infracțiunii, însă în situația în care organul de

⁴ Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova nr. 122 din 14-03-2003, publicat: 05-11-2013 în Monitorul Oficial nr. 248-251 art. 699, disponibil https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132695&lang=ro#.

⁵ Lungu V., Procedura în cazurile infracțiunilor flagrante de droguri, în Materialele Seminarului științifico-practic internațional „Probleme de politică penală în domeniul prevenirii și combaterii traficului ilicit de droguri”, Chișinău, 2007, IBN 978-9975-9989-1-8, p.160.

urmărire penală deja a fost sesizat prin plângere, denunț sau depistare nemijlocită a infracțiunii, autodenunțară (plasată cronologic postum), ca și modalitate de sesizare a organului de urmărire penală devine inoperabilă.

Relevanța juridică a sesizării organului de urmărire penală prin autodenunț în situația când organul de urmărire penală cunoaște despre acest fapt (prin urmare, deja a fost sesizat prin una din modalitățile de la art. 262 Codul de Procedură Penală a Republicii Moldova, cu excepția autodenunțării) se relevă prin prisma prevederilor alin. (4) art. 264 Codul de Procedură Penală a Republicii Moldova, care menționează că autodenunțarea, în cazul în care organele de urmărire penală sunt la curent cu această faptă, are importanță pentru stabilirea și identificarea făptuitorului infracțiunii și se ia în considerare, în condițiile legii, ca prezentare benevolă a făptuitorului.

Autorii Osoianu T. și Ostavciuc D., consideră că în situația prezentării benevole a făptuitorului - „... este important de a menționa rolul organului de urmărire penală la verificarea prudentă a informațiilor și la investigarea cazului astfel încât să ia în considerare posibilitatea autoincriminării false cu scopul de a ascunde alte infracțiuni sau de a împiedica stabilirea identității adevăraților făptuitori ...”⁶. Afirmția în cauză este una relevantă pentru cazurile de circulație ilegală a drogurilor, mai cu seamă în situația în care persoana care se prezintă benevol la organele de urmărire penală, identifică (denunță) doar persoana „intermediară”, dar nu și pe organizatorul sau conducătorul grupului/organizației criminale. Astfel, diligența maximă a organului de urmărire penală, reprezintă cerința *sine qua non* pentru a identifica toate persoanele implicate în comiterea infracțiunilor de circulația ilegală a drogurilor.

Următoarea condiție a liberării de răspundere penală în baza art. 217 alin. (5) CP RM - „predare benevolă a drogurilor, etnobotanicelor sau analogii acestora” este suficient de detaliat interpretată în cadrul Hotărârii Explicative a Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 2 din 26.12.2011. Astfel, caracterul benevol se exprimă prin absența unei situații în care persoana respectivă se vede nevoită să predea substanțele menționate reprezentanților organelor de drept, deoarece acestea, într-un fel sau altul, vor fi confiscate. Dimpotrivă, persoana în cauză avea posibilitatea reală de a le deține și de a dispune de ele în continuare, însă le-a predat benevol. În același timp, nu contează din ce motive a hotărât persoana să predea mijloacele narcotice: din proprie inițiativă sau la sugestia părinților, la sfaturile rudelor, prietenilor etc. Nu poate fi considerată ca predare benevolă a drogurilor, etnobotanice sau analoagelor acestora lăsarea unui bilet scris printre substanțele respective, în care se menționează năzuința autorului biletului de a le preda organelor

⁶ Osoianu T., Ostavciuc D., Urmărirea penală, Curs universitar, Chișinău, Ed. „Tipografia Centrală”, 2021, p. 41, ISBN 978-9975-157-58-2.

abilitate⁷. Indicațiile ce urmează a se ține cont la examinarea de către instanțele de judecată a cauzelor penale privind liberarea de răspundere penală se referă la lipsa „constrângerii” de a preda drogurile, acestea fiind predate din propria inițiativă a persoanei, având liberul arbitru de a acționa.

Alin. (5) art. 217 CP RM precizează că nu poate fi considerată predare benevolă a drogurilor, etnobotanicelor sau analogii acestora, ridicarea acestora la reținerea persoanei, precum și la efectuarea acțiunilor de urmărire penală pentru depistarea și ridicarea lor. Prin urmare, potrivit voinței legiuitorului, nu se va considera predarea benevolă a drogurilor, etnobotanicelor sau analogii acestora următoarele două situații:

- a) ridicarea lor la reținerea persoanei;
- b) ridicarea lor la efectuarea acțiunilor de urmărire penală pentru depistarea și ridicarea lor.

Ultimul caz se referă anume la efectuarea acțiunii/lor de urmărire penală în cadrul procesului penal de constatare a infracțiunilor de la art. 217 sau 217/1 CP RM, având ca sarcină depistarea sau ridicarea anume a drogurilor, etnobotanicelor sau analogii acestora. Prin urmare, în ipostaza în care se va realiza acțiunea de urmărire penală destinată examinării infracțiunii de furt de telefon mobil și persoana la care se realizează acțiunea de urmărire penală (spre exemplu: percheziția domiciliului pentru depistarea telefonului mobil), va preda organului de urmărire penală drogurile, etnobotanice sau analogii acestora, se consideră ca fiind întrunită condiția liberării de răspundere penală de la art. 217 alin. (5) CP RM. Ori, acțiunea de urmărire penală nu era destinată depistării și ridicării anume a drogurilor, etnobotanicelor sau analogii acestora.

Ridicarea drogurilor, etnobotanicelor sau analogii acestora la reținerea persoanei presupune situația în care persoana, este reținută (n.a. indiferent de temeiul și motivul reținerii), fiind supusă percheziției corporale, așa cum prevede alin. (1) art. 617 Codul de Procedură Penală. În astfel de împrejurări, persoana deja este lipsită de liberul arbitru, prin urmare se exclude și posibilitatea calificării potrivit semnului „predarea benevolă” de la alin. (5) art. 217 CP RM.

În practica judiciară, la motivarea refuzului aplicării semnului - „ridicarea drogurilor, etnobotanicelor sau analogii acestora la reținerea persoanei” instanțele omit să indice faptul reținerii persoanei, invocând termenul „*condus la Inspectoratul de Poliție*”, astfel în speța ce urmează instanța de recurs a menținut hotărârea instanței de apel, care a casat hotărârea instanței de fond privind liberarea de răspundere penală a persoanei potrivit art. 217 alin. (5) CP RM. Astfel, S.A, în jurul orei 17:15 min., avea un comportament suspect, în timp ce se afla în mun.

⁷ Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației penale ce reglementează circulația drogurilor, etnobotanicelor sau analoagelor acestora și a precursorilor” nr. 2 din 26.12.2011, pct. 12, disponibil http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=251.

Chișinău, la intersecția străzilor X cu Y, a fost observat de către colaboratorii de poliție, care erau implicați în serviciu, în componența echipajului nr. 1, iar ca rezultat, S.A., a fost condus în incinta Inspectoratului de poliție C. a mun. Chișinău, unde, S.A. a predat benevol 2 un pachetel de tip zip-lock, în care se afla o substanță solidă cristalină, de culoare albă. Astfel, prin acțiunile sale intenționate, S.A. a comis circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora fără scop de înstrăinare, în proporții deosebit de mari, adică, păstrarea drogurilor în proporții deosebit de mari, fără scop de înstrăinare, infracțiunea prevăzută de art. 217 alin. (4) lit. b) CP RM.

Instanța de fond referindu-se la probele nu a regăsit la materialele cauzei procesul-verbal de reținere a lui S.A. Mai mult decât atât, actul de învinuire și rechizitoriu se menționează că pachetelul de tip zip-lock a fost predat benevol de inculpatul S.A. Totodată instanța de fond menționează lipsa condițiilor care ar face imposibilă aplicarea liberării de răspundere penală potrivit alin. (5) art. 217 CP RM, ori nu au fost prezentate probe care ar dovedi că drogurile au fost depistate și ridicate în cadrul acțiunilor de urmărire penală pentru depistarea și ridicarea lor. Din contră, colaboratorii de poliție R.M. și C.P., nu erau implicați în careva acțiuni de urmărire penală, în vederea depistării și ridicării drogurilor⁸.

Per contrario, instanța de apel a stabilit că potrivit declarațiilor martorilor R.M. și C.P., care la data comiterii infracțiunii se aflau în serviciu de patrulare, au observat două persoane care aveau un comportament neadecvat, pe care ulterior i-au condus pentru identificare la Inspectoratul de poliție C. a mun. Chișinău, și care s-au adevărit a fi S.A. și F.R. În incinta Inspectoratului de Poliție, S.A., fiind condus în camera de acțiuni, a predat benevol un pachetel de polietilenă în care se afla o substanță de culoare albă sub formă de praf. Astfel, instanța de apel a conchis, că inculpatul S.A. a predat pachetelul doar în incinta Inspectoratului de poliție C. a mun. Chișinău, în camera de acțiuni, după ce colaboratorii de patrulare l-au reținut pentru a stabili identitatea acestuia, aducându-l la inspectorat.

În astfel de circumstanțe, instanța de apel a stabilit că în privința inculpatului S.A. nu sunt aplicabile prevederile art. 217 alin. (5) Cod penal, iar acesta nu poate fi liberat de răspundere penală, în situația în care, inculpatul a predat substanțele narcotice doar după ce a fost reținut de colaboratorii de poliție și adus în incinta Inspectoratului de poliție. Ori, inculpatul S.A. a fost stopat de către colaboratorii de poliție din cauza comportamentului suspect, fiind condus la Inspectoratul de poliție, pentru documentare. Numai ulterior documentării, fiindu-i solicitat să scoată tot ce avea asupra sa, în posesia acestuia au fost depistate substanțele narcotice, or, S.A. nu a predat benevol substanțele narcotice, ci ulterior, după ce a fost deconspirat, a predat obiectele ce le avea asupra sa, inclusiv și un pachetel de

⁸ Cauza penală nr. 1-173/2018 disponibil: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/96982029-5695-e811-80d5-0050568b021b (accesat 05.08.2022).

tip zip-lock, în care se afla o substanță solidă cristalină, de culoare albă, care, conform raportului de constatare tehnico-științifică nr. s-a dovedit a fi substanța solidă cristalină de culoare albă reprezintă PVP, care se atribuie la categoria substanțelor stupefiante neutilizate în scopuri medicale, situație care, raportată la prevederile legale expuse supra, nu poate fi considerată predare benevolă a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor, deoarece ridicarea acestora a avut loc la reținerea inculpatului⁹.

Deși nu este prevăzut expres și nici implicit în cadrul alin. (5) art. 217 CP RM, Hotărârea Explicativă a Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 2 din 26.12.2011, recunoaște deopotrivă îndeplinită condiția - „predării benevole a drogurilor, etnobotanicelor sau analogii acestora” în situația adresării benevole a persoanei la o instituție medicală pentru a i se acorda asistență medicală în legătură cu consumul de droguri, etnobotanice în scopuri nemedicale poate servi ca temei pentru scutirea ei de răspundere penală pentru procurarea, păstrarea, transportarea și expedierea ilegală a drogurilor, etnobotanicelor consumate doar în cazul în care această adresare este determinată de intenția persoanei de a se trata, și nu este legată de faptul demascării ei.¹⁰ Nu împărtășim această opinie, ori această exigență, privită de sine stătător, nu cade sub incidența semnelor (condițiilor) necesare liberării de răspundere penală conform alin. (5) art. 217 CP RM.

Următoarea condiție a liberării de răspundere penală este - „indicarea sursei de procurare a acestor substanțe” - presupune identificarea persoanei(lor) de la care au fost procurate drogurile, etnobotanice sau analogii acestora, indicarea locului unde a fost realizat elementul material al infracțiunii de la art. 217 sau 217/1 CP RM, atât fizic sau/și virtual, indicarea parolelor de acces la baze de date a platformelor electronice, nickname-urilor și altor date de identificare în cadrul diverselor aplicații electronice (viber, telegram, facebook, Whats App, dark-net etc.).

În calitate de „sursa de procurare” poate fi identificată atât o entitate fizică (apartament, oficiu, market conspirat etc.), cât și persoana concretă care este implicată în activitatea privind circulația ilegală a drogurilor, fără a indica datele de identitate a acesteia (limitându-se la descrierea particularităților fizico-anatomice generale, speciale și/sau particulare).

Optăm pentru a fi considerate drept „sursă de procurare” a drogurilor, etnobotanicelor sau analogii acestora atât o persoană fizică/juridică abstractă/virtuală - din cadrul unei rețele inter/intra-net sau aplicație telefonică. Aceasta din considerente că persoana care aspiră la aplicarea alin. (5) art. 217 CP RM, nu tot

⁹ Cauza penală nr. 1ra-42/2020, disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=15374 (accesat 05.08.2022).

¹⁰ Hotărârea explicativă a Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației penale ce reglementează circulația drogurilor, etnobotanicelor sau analoagelor acestora și a precursorilor” nr. 2 din 26.12.2011, pct. 12, disponibil http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=251.

timpul este informată despre datele de identitate ale persoanei fizice/juridice de la care a procurat drogurile, însă cunoaște numele, parola de acces sau alte date relevante care ulterior, cu implicarea organelor de urmărire penală, vor duce la identificarea subiectului/șilor infracțiunii.

Pentru a oferi o acoperire mai vastă a relațiilor sociale care ar determina întrunirea condițiilor liberării de răspundere penală conform art. 217 alin. (5) CP RM, legiuitorul a indicat semnul - „*divulgarea persoanelor care au contribuit la săvârșirea infracțiunii*”. Acesta din urmă presupune identificarea persoanei (numele, prenumele, anul nașterii, mijlocul de transport utilizat, domiciliul etc.) indiferent de rolul în comiterea infracțiunii de la art. 217 sau 217/1 CP RM (autor, instigator, organizator sau complice).

Consideră că instanțele de judecată întâmpină dificultăți în interpretarea acestui semn, fapt care duce la aplicarea eronată a legii penale. Un exemplu elocvent, ar putea servi următorul caz din practica judiciară: Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție remarcă faptul că acțiunile la care face referire apărarea că au fost întreprinse de inculpatul L.D. pentru a descoperi infracțiunea prevăzută de art. 217/1 alin. (4) lit. d) CP RM, invocând că astfel L.D. întrunește condițiile pentru aplicarea liberării de răspundere penală, conform art. 217 alin. (5) CP RM, nu reprezintă de fapt o contribuție la descoperirea infracțiunii incriminate, în contextul în care L.D., a predat drogurile, a divulgat persoanele care au participat la săvârșirea infracțiunii și a indicat locurile în care au fost plasate drogurile, doar după ce a fost identificat de către organul de drept, or, de altfel acesta își continua activitatea sa infracțională¹¹.

Atragem atenția asupra faptului că aplicarea alin. (5) art. 217 CP RM este determinată de trei acțiuni alternative, fără ca acestea să fie determinate de careva acțiuni procesuale (inițierea cauzei penale, recunoașterea persoanei în calitate de bănuit sau altele). În acest sens, nu este clară poziția și argumentarea curții, privind imposibilitatea aplicării liberării de răspundere penală, anume din cauză citat - „... doar după ce a fost identificat de către organul de drept, or, de altfel acesta își continua activitatea sa infracțională ...”. Ori, persoana acuzată, care a divulgat persoanele care au participat la săvârșirea infracțiunii și a indicat locurile în care au fost plasate drogurile, urmează a fi liberată de răspundere penală. De altfel, divulgarea persoanelor implicate în comiterea infracțiunii și indicarea locurilor în care au fost plasate drogurile poate fi realizată doar în cadrul procesului penal, prin una din acțiuni de urmărire penală, eventual - audierea bănuitului/învinitului, cercetarea la fața locului, percheziția, verificarea declarațiilor la fața locului.

Ultima condiție a liberării de răspundere penală conform prevederilor alin. (5) art. 217 CP RM este „*indicarea mijloacelor bănești, a bunurilor sau a veniturilor rezultate din infracțiune*”.

¹¹ Cauza penală nr. 1ra-883/21 disponibil - http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=19417 (accesat 29.07.2022).

Aceasta din urmă condiție, este operabilă doar în cazul comiterii infracțiunii de la art. 217/1 CP RM (Circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora în scop de înstrăinare), ori în ipoteza componenței de la art. art. 217 CP RM (Circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora fără scop de înstrăinare) nu poate fi concepută posibilitatea obținerii mijloacelor bănești, bunurilor sau veniturilor rezultate din infracțiune, în virtutea semnului laturii subiective – „fără scop de înstrăinare”.

Indicarea mijloacelor bănești, a bunurilor sau a veniturilor rezultate din infracțiune presupune acțiuni care țin de transmiterea informației și a bunurilor menționate propriu-zise organelor de urmărire penală. Acestea din urmă, vor fi supuse confiscării speciale, conform prevederilor art. 106 CP RM.

Concluzii:

Instituția liberării de răspundere penală pentru faptele incriminate la art. 217 și 217/1 CP RM, reprezintă un mecanism juridico-penal, conform principiului umanismului. Condițiile aplicării acestei instituții sunt alternative din lista exhaustivă a alin. (5) art. 217 CP RM.

Interpretarea corectă și uniformă a acestei modalități a liberării de răspundere penală este condiționată de necesitatea respectării principiului legalității (sub aspectul previzibilității legii penale) și scopului social util - de prevenire sau/și constatare a faptei ilegale legate de circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora. Deși practica judiciară a Republicii Moldova a determinat *per ansamblu* indicii de uniformizare a aplicării alin. (5) art. 217 CP RM, există cauze, în care motivarea soluției nu este conformă stării de fapt sau însăși motivarea este una confuză, cea ce duce la aplicarea eronată a legii penale.

Justificarea existenței instituției liberării de răspundere penală de la alin. (5) art. 217 CP RM, dar și necesității aplicării acesteia ține de specificul și complexitatea organizatorică a activității legate de circulație ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, aportul la constatarea și descoperire căreia este pusă, inclusiv, și pe seama persoanei implicate în săvârșirea acesteia.

Bibliografie:

1. Cauza nr. 1ra-450/2016 http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=5818;
2. Cauza penală nr. 1-173/2018 disponibil: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/96982029-5695-e811-80d5-0050568b021b (accesat 25.08.2022);

3. Cauza penală nr. 1ra-1700/2018, disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=12503 (accesat 25.08.2022);
4. Cauza penală nr. 1ra-42/2020, disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=15374 (accesat 25.08.2022);
5. Cauza penală nr. 1ra-883/21 disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=19417 (accesat 29.08.2022);
6. Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova nr. 122 din 14-03-2003, publicat : 05-11-2013 în Monitorul Oficial Nr. 248-251 art. 699, disponibil https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132695&lang=ro# (accesat 29.08.2022);
7. Glăvan B., Căința activă - modalitate de liberare de răspundere penală conform legislației Republicii Moldova, în Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova, Științe juridice nr. 11/ 2020, ISSN 1857-0976, p. 47;
8. Hotărârea Explicativă a Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației penale ce reglementează circulația drogurilor, etnobotanicelor sau analoagelor acestora și a precursorilor” nr. 2 din 26.12.2011, pct. 12, disponibil http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=251 (accesat 28.08.2022);
9. Lungu V., Procedura în cazurile infracțiunilor flagrante de droguri, în Materialele Seminarului științifico-practic internațional „Probleme de politică penală în domeniul prevenirii și combaterii traficului ilicit de droguri” Chișinău 2007, IBN 978-9975-9989-1-8, p. 160;
10. Osoianu T., Ostavciuc D., Urmărirea penală, Curs universitar, Chișinău, Ed. „Tipografia Centrală”, 2021, p. 41, ISBN 978-9975-157-58-2.